

דיון והחלטות בישיבת ועדת ההזנה לבקר, שהתקיימה ב-31 באוקטובר 1971

הדיונים נסבו על הנושאים:

1. תקן תכולת מים מקסימלית בסובי חיטה;
2. הגדלת ייצור האספסת בארץ וייעוד השימוש בה בהזנה.

1. תקן לתכולת מים מקסימלית בסובי חיטה

לפי תקנות ביקורת המספוא יכולה להיות תכולת המים המקסימלית בסובי חיטה 14%. תקן זה נקבע לפני שנים רבות. מאז השתנו תהליכי הייצור בטחנות הקמח, וההובלה והאיחסון של הסובין אינם עוד בשקים, אלא בתפזורת. איחסון סובין ב-14% לחות עלול לגרום לעיפוש והתהוות גושים, שגורמים קשים, ולעיתים אף מפריעים, בהוצאת הסובין ממיכלי האחסון.

כיום אפשר לייצר סובין ב-12% לחות ואף פחות. הרטיבות הגבוהה יותר מושגת ע"י הזפת מים על הסובין לאחר תהליך הייצור.

לשכת מכוני התערובת וארגוני הקניות פנו לוועדת ההזנה וביקשו לדון בהמלצה לשינוי תקן הלחות של הסובין למקסימום של 12%—13%, לאור המצב שצויין לעיל.

הוועדה דנה בנושא. צויין הנזק הבריאותי, העלול להיגרם ע"י האבסת מזון מעופש, נוסף לבעיות הטכניות, שנגרמות ע"י הרטיבות הגבוהה של הסובין. הוועדה סיכמה, שחיוני לשנות את התקן של הלחות בסובי חיטה ולהעמידו על מקסימום של 12%.

2. ייעוד האספסת בהזנת בקר

מתכננים הגדלה ניכרת של שטחי האספסת, שעומדים להיזרע בחולה, וייתכן, שגם בשטחי חולות, שמיועדים לניצול מי בויב, תיזרע אספסת. מכוני האספסת עומדים לחדש את הציוד ולייבא ציוד נוסף לעשיית ריקים. המחלקה

לתכנון כפרי ביקשה חוות דעת על ייעוד האספסת בהזנת הבקר.

בשנה שעברה השתרעה האספסת על פני שטח של כ-45,000 דונם. 12,000—13,000 דונם אספסת, בעיקר במשק המושבי, משמשים להאבסה ישירה, בצורת ירק טרי. כ-8,000—10,000 טונות אספסת שווקו בצורת שחת. ועוד 28,000 טונות יובשו מלאכותית ונטחנו לקמח, או גובשו ל-כופתיות וריקים. בדיון צויין, שנושא גידול האספסת הוא נושא משקי כללי, וצריך להקים פורום לדיון בבעיה בכללותה. ועדת ההזנה צימצמה את דיוניה למקומה של האספסת בהזנת הבקר בלבד.

קמח אספסת — בארץ קיים מחסור במזון גם למעלי-גירה. עיבוד האספסת לקמח מבטל את תכונותיה כמזון גס, ואינו מוסיף גם לערכה הזני. על כן אין הקמח רצוי לפרות חלב, שהן הצרכן העיקרי.

ועדות ההזנה סיכמו זה מכבר, שלא רצוי להכליל קמח אספסת בתערובת. במידה ומעוניינים להאבסה, עדיף להגישה באיבוס כמזון גס.

מניסוי בעכו ובניסיון המעשי המועט שנרכש בארץ מתברר, שהצריכה היא קטנה, ושאינן הבדל בצריכה בין צורות העיבוד השונות: ריקים מאספסת מיובשת מלאכותית, ריקים מאספסת מיובשת באופן טבעי ושחת אספסת. הערך השוואתי ביניהם טרם ניתן לסכם.

בניגוד למצופה נתגלו בעיות ברצון הבקר לאכול את הריקים בצורות השונות. במקרים רבים היו הכמויות שנאכלו קטנות, יחסית (2—3 ק"ג).

הוועדה איננה ממליצה, ולדעתה, אין להביא מיכון נוסף לייצור ריקים לפני שתיבחן בעית האכילות הריקים. לפי היידע בהזנת בקר, לא נראית כל הצדקה לשלם מחיר גבוה בעד אס-

כמות האספסת המיובשת מלאכותית.

ג. מחיר מוצרי האספסת למיניהם חייב להתאים למחירי המזון המרוכז, ו"א יחסית לערך המזין של האספסת.

ד. יש לערוך מחקר בבעיות היאכלות כמויות גדולות של אספסת בצורות הייצור השונות וערכם המזין היחסי, כולל האספקט הוטרונארי (אסט-רוגנים). המחקר ימומן ע"י יצרני האספסת בשי-תוף עם מוסדות המחקר בארץ.

ה. יש להקים ועדה בפורום רחב לדיון במכ-לול הבעיות הקשורות בהגדלת שטחי האספסת, כדי לסכם את התחזיות לשנים הבאות.

יצחק בטיסט מארגון עובדי הפלחה ויו"ר ה-איגוד של מכוני האספסת בארץ הסתייג מסיכום זה. לדעתו, אין לעכב את התפתחות מכוני האס-פסת, ולבחון תוך ההתפתחות את הבעיות הקשו-רות בהאבסת רקיקי אספסת וקמח אספסת לבקר. נרשם והלכה"ד ע"י בנימין לב

מזכירות התאחדות מגדלי בקר מעירה :

ההתאחדות מתייצבת מאחורי ההחלטות של ועדת ההזנה בקשר לשימוש באספסת ורואה בכל ייקור של יחידת אנרגיה, או יחידת חלבון, המיועדים לייצור חלב או בשר — דבר מיותר ופוגע בסופו של דבר ברווחיות הענף. ניצול גידול המספוא צריך להיעשות בדרך הפשוטה, הזולה והיעילה ביותר — הטבעית, היא גם הרווחית ביותר לחקלאי. עיבוד מיותר ויקר איננו מוסיף מזון והכנסה.

ירק כמות שהוא ושחת, מיובשת בשמש (בחבי-לות או רקיקים) עדיפים על שריפת דלק וציוד יקר, אשר אינם דרושים לבקר שלנו. ברוח זו נסביר את הבעיה למשקים ולמוסדות. שלמה דורי

פסת מייבוש מלאכותי, לעומת אספסת מייבוש טבעי. עם זאת, יש לבחון את ייצור רקיקי אס-פסת, המיוצרת בצפון הארץ וצריך להובילה דרומה, ומבחינת הובלה, איחסון וחלוקה יש יתרון לרקיקים.

הניצול היעיל ביותר של האספסת הוא — בהאבסתה ירוקה, טרייה. המשקים, שמגדלים אספסת ומקיימים גם עדרי בקר וצאן, יעדיפו לאבסה ירוקה וטרייה ישירות לבעלי החיים.

לפני הגדלת שטחי האספסת יש לבחון את בעית האסטרוגנים באספסת.

נראה, שלא תהיה כל בעיה לקלוט כל כמות אספסת שתיווצר להזנה ברפת, בצורת שחת או רקיקים מיובשים (לפי חישוב של 1 טונה אס-פסת מיובשת לראש בקר מבוגר בארץ, כ-150,000 טונה).

ועדת ההזנה סיכמה :

א. אין להכליל קמח אספסת בתערובות מזון מרוכז לבקר, אלא לאבסה בשלמותה בנפרד, כמזון גס.

ב. עדיפות השימוש באספסת ברפת :

(1) שימוש מירבי כמזון ירוק, טרי ;

(2) שימוש בצורת שחת ;

(3) שימוש בצורת רקיקים מוכנים מאספסת מיובשת בשדה ;

(4) רקיקים מייבוש מלאכותי.

במצב הקיים היום נראה, שהרפת בארץ תוכל לקלוט את כל האספסת (שלא יאבסוה ירוקה), המיוצרת ומתוכננת לייצור בשנים הקרובות בצורת שחת בייבוש טבעי. ואין להגדיל את